

Moet het kabinet Europa verkopen?

Het valt te prijzen dat het kabinet met een plan van aanpak is gekomen om de communicatie met de burger over Europa te verbeteren, maar is zo iets eigenlijk wel een taak voor de regering? **Mendeltje van Keulen** en **Jan Rood** van Instituut Clingendael vrezen dat een dergelijk voornemen uitmondt in propaganda. Bovendien is het maar de vraag of de burger geïnteresseerd is in dergelijke 'communicatie' als er niks te kiezen valt.

Het kabinet heeft in een brief aan het parlement uiteengezet hoe het de communicatie met de burgers over de Europese Unie wil aanpakken. Niet toevallig viel de publicatie min of meer samen met de ondertekening van het zogeheten hervormingsverdrag. Met dit nieuwe 'verdrag van Lissabon' wordt een lang debat over de spelregels binnen de EU afgesloten. Dat gegeven biedt in de ogen van het kabinet 'een kans voor een nieuwe start in de communicatie met de Nederlandse samenleving over Europa'.

Deze laatste boodschap is wat merkwaardig in het licht van de ambitie die politiek Den Haag na het nee tegen de Europese grondwet in 2005 tentoon spreidde. Europa was te lang een eliteproject geweest, waardoor de burger van Europa was vervreemd. Aan de politiek de opdracht om het draagvlak voor het Europabeleid te herstellen. Tegen die achtergrond is het saillant dat tweeënhalp jaar na het nee kennelijk het moment daar is om met een samenhangende visie op de communicatie naar de burger te komen. Beter laat dan nooit, zal de optimist zeggen. De scepticus zal vermoeden dat de timing van dit initiatief toch vooral is ingegeven door de overweging dat de regering eerst zonder al teveel publieke bemoeienis en debat de schade van het 'nee' van diezelfde

Premier Balkenende discussieert in de aanloop naar het referendum over de Europese grondwet met scholieren (mei 2005). Foto: HH/Peter Hilz

burger met een nieuw verdrag wilde herstellen. Hoe het ook zij, het valt te prijzen dat het kabinet met een plan van aanpak is gekomen. De conclusie na het 'nee' was immers dat dit de uitdrukking was van langdurig achterstallig onderhoud. Europa moest beter worden ingebed in politiek, bestuur en samenleving. Dat vereist een aanpak langs vele sporen. Deze conclusie is inmiddels door vele onderzoeken gestaafd en heeft tot de nodige adviezen geleid voor een sterkere legitimering van het Europabeleid.

In zijn notitie trekt het kabinet deze lijn door. Europa krijgt meer aandacht in het onderwijs. Initiatieven die de discussie over Europese integratie stimuleren, verdienen steun. Maar de notitie legt de nadruk op de noodzaak het debat over Europa aan te jagen. Het kabinet zet

in op een actieve dialoog om 'Europa in brede zin in de samenleving terug te brengen'. Internet, buurthuizen, cafés, sportverenigingen, podcasts... geen middel blijft onbenut om het gesprek aan te gaan. Daarbij tekent de regering aan dat het niet gaat om propaganda voor het kabinet en zijn Europabeleid. Deze geruststelling ten spijt roept het initiatief toch een aantal vragen op ten aanzien van de zin en betekenis ervan.

Een eerste vraag is of het bewerkstelligen van Europacommunicatie wel een taak van de regering is. Het is één ding dat de overheid de burger voorlicht over maatregelen en overheidsbeleid. Het initiëren van debat over een politiek-maatschappelijke kwestie is

iets anders. Hier ligt de verdenking van propaganda – al dan niet terecht – voortdurend op de loer. Dat de regering hier zelf mee worstelt, blijkt uit de aankondiging van een document waarin de burger nog eens zal worden uitgelegd waarom het nieuwe EU-verdrag goed is voor Nederland. Dit is een politieke uitspraak, die primair verantwoord dient te worden in het parlement. Als het kabinet zich op het punt van het nieuwe verdrag had willen verantwoorden tegenover de eigen bevolking, dan had men toch beter een referendum over het nieuwe verdrag kunnen organiseren. Hoe denkt men, ten tweede, de burger in beweging te krijgen? De belangstelling van de meeste Nederlanders voor Europese aangelegenheden is gering. De ervaring leert dat burgers zich (laten) informeren en hun stem laten horen op momenten dat er wat te kiezen valt. In dat opzicht was het referendum van 2005 maatgevend. Een algemene, vrijblijvende discussie over Europese samenwerking zal daarentegen een stuk minder aantrekkelijk worden gevonden.

Tot slot: investeren in onderwijs en mediaberichtgeving over Europa is nodig. De overheid heeft hier een belangrijke ondersteunende rol. Maar succesvolle communicatie vereist vóór alles een heldere en overtuigende boodschap. Het kabinet steekt hier de hand in eigen boezem: aan dat verhaal heeft het in het verleden ontbroken. Met spookverhalen over de instroom van Poolse arbeiders en de hoge Nederlandse EU-contributie is een eenzijdig en negatief beeld van Brussel uitgedragen – en met 'succes'. De nieuwe boodschap is volgens de kabinetsbrief kritisch, maar positief. Wil deze nieuwe strategie vrucht dragen, dan zal dit van het kabinet de nodige overtuigingskracht vergen – en een tamelijk vergaande cultuuromslag in de Haagse communicatie over Europa.

Mendeltje van Keulen en Jan Rood zijn verbonden aan het Europese Studies Programma van Instituut Clingendael.